

УДК 378

DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2019-93-6-100-111>

КОМПОНЕНТИ, КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ СЕСТРИНСЬКОЇ СПРАВИ

М. Р. Демянчук

ORCID 0000-0001-8729-5144

У статті узагальнено зміст критеріїв, показників і рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи. Встановлено, що критерієм мотиваційно-ціннісного компонента є мотиваційно-аксіологічний з такими показниками: вмотивованість студентів до професійного становлення і зростання в процесі навчання в медичному коледжі; усвідомлення потреби у високому рівні професійної компетентності як актуальної цінності на сучасному етапі розвитку сфери охорони здоров'я; зростаючий інтерес до оновлення різних аспектів професійної підготовки в медичному коледжі, що відповідають сучасним вимогам до молодших спеціалістів сестринської справи. Сформованість теоретично-когнітивного компонента визначається за знанневим критерієм і показниками: сформованість знань студентів з дисциплін, в яких безпосередньо відображається сутність сестринської справи; наявність знань стосовно специфіки взаємодії сестринського персоналу на різних рівнях професійних взаємин; теоретична підготовленість студентів до професійного спілкування. Сформованість практично-функціонального компонента визначається за праксеологічно-діяльнісним критерієм і такими показниками: вміння використовувати знання з фахових дисциплін у процесі виконання маніпулятивних дій у квазіпрофесійних ситуаціях; вміння організувати оптимальну професійну взаємодію в змодельованих ситуаціях; вміння інтегрувати результати професійної підготовки в медичному коледжі на практиці. Особистісно-розвивальний компонент, основним критерієм якого є особистісно-акмеологічний, визначається за показниками: здатність студентів медичного коледжу до професійної рефлексії з метою визначення основних віх (акме) професійного зростання; результативність самоосвітньої діяльності; розширення професійного світогляду на основі ознайомлення з сучасними тенденціями розвитку медичної галузі і, зокрема, сестринської справи. Кількісне і якісне відображення

сформованості всіх компонентів досліджуваної професійної компетентності визначається за чотирма рівнями: високий достатній, задовільний і низький.

Ключові слова: *компоненти, критерії, показники, професійна компетентність, медичні коледжі, майбутні молодші спеціалісти сестринської справи.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Професійна підготовка майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи в медичних коледжах є цілісною структурою, яка спрямована на формування сучасного фахівця з актуалізованою мотивацією до професійного становлення та зростання, багажем мобільних знань, умінь, навичок, які можуть доповнюватися, розвиватися, вдосконалюватися за рахунок готовності до самоосвітньої діяльності випускників закладів медичної освіти. Результат такої підготовки студентів у медичних коледжах охоплює різноаспектні характеристики майбутнього фахівця сестринської справи. Зазвичай таким результатом є готовність (підготовленість) до роботи за фахом, або професійна компетентність, що, на нашу думку, є ширшим і більш наукоємним поняттям. Адже готовність можна розглядати як результат підготовки студентів до виконання певних професійних завдань. Такі завдання можуть потребувати від фахівців конкретних знань, умінь і навичок (ЗУН), формування яких було і є метою традиційної ЗУН-орієнтованої освіти.

Проте така підготовка не вимагає особистісного розвитку спеціаліста сестринської справи, в якому поєднуються комунікативні здібності і вміння, прагнення до професійного зростання та мобільності, розширення й осучаснення досвіду професійної діяльності за рахунок ознайомлення з сучасними тенденціями розвитку медсестринства. Відтак актуалізується формування у майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи професійної компетентності, яка складається з чітко визначених структурних компонентів. У сукупності та взаємозв'язку такі компоненти відображають різні складники досліджуваного феномена (комунікативний, організаційний, діяльнісний, здоров'язбережувальний та ін.). Сформованість професійної компетентності (залежно від напрямку підготовки майбутніх фахівців) чи її важливих складників, визначення яких зумовлюється актуальністю вдосконалення тієї чи іншої властивості та якості у випускника вищої школи, встановлюється за чітко визначеними критеріями та показниками (ознаками). Кількісні та якісні ознаки таких компонентів залежать від того, які вимоги висуваються до осіб з вищою освітою конкретної спеціальності (наприклад, молодших спеціалістів

сестринської справи). Виявлення таких ознак у кількісному еквіваленті дає змогу встановити рівні сформованості досліджуваної професійної компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення проблеми. Критеріально-компонентний і показниково-рівневий аналіз сформованості професійної компетентності майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи потребує уточнення змістового наповнення таких дефініцій: компонент, критерій, показник, рівень та ін. Теоретичний аналіз наукових напрацювань закордонних і вітчизняних дослідників свідчить, що розкриття сутності й уточнення розуміння таких понять у контексті підготовки середнього медичного персоналу стало предметом наукових розвідок багатьох представників педагогічної сфери. Так, у вітчизняній педагогічній думці заслуговують на увагу наукові засади розкриття сутності, структури, технології формування професійно-педагогічної компетентності медичних сестер сімейної медицини, що відображено в монографії О. Антонової та З. Шарлович (2016). У дисертаційному дослідженні В. Бабаліч (2006) структуровано готовність студентів медичного коледжу до пропаганди і реалізації ідей здорового способу життя у майбутній професійній діяльності. У науковій розвідці Т. Бабенко (2015) визначено структуру дослідницьких умінь і навичок студентів медичного коледжу в процесі проектної діяльності. Актуальними в контексті нашої наукової розвідки є наукові дослідження Л. Борисюк (2016), де уточнено компонентно-критеріальну структуру професійної компетентності майбутніх бакалаврів сестринської справи у процесі вивчення хіміко-біологічних дисциплін; М. Данюк (2016), яка аналізувала результативність формування професійно значущих якостей майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи в процесі фахової підготовки; Т. Закусилової (2018), у дисертаційній роботі якої відображено структуру професіоналізму майбутніх медичних сестер та ін. Закордонні дослідники пропонували власне бачення структури професійної компетентності майбутніх медичних сестер, яка може сформуватися, наприклад, у процесі природничої освіти в коледжі (Комарова, 2012). Для оновлення професійної підготовки сучасних випускників медичних коледжів Н. Лумбунова (2017) розглядає передумови введення нового складу загальних компетенцій для майбутніх фахівців сестринської справи і виокремлює три базових критерії: мотиваційний, когнітивний та поведінковий. Блоки критеріїв і показників загальних компетенцій систематизовані дослідницею, що дає змогу в подальшому охарактеризувати рівні їх сформованості у студентів та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, теоретичний аналіз результатів наукових розвідок, присвячених характеристиці критеріально-компонентної та рівневої структури професійної компетентності та готовності майбутніх фахівців сестринської справи до роботи за фахом, свідчать, що дослідниками ще не розглянуто результативність впровадження в освітній процес медичних коледжів цілісної оновленої системи, в якій враховуються різноаспектні ознаки професійної компетентності майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи.

Мета статті полягає у розкритті критеріально-компонентної та показниково-рівневої структури професійної компетентності майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи, яка враховується в системі підготовки студентів у медичних коледжах.

Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті нашого дослідження конкретизація та характеристика структурних компонентів професійної компетентності та їхніх ознак, які окреслюються для оновлення професійної підготовки сучасних фахівців сестринської справи, набуває особливої актуальності. Адже в усьому світі відчувається недостатнє забезпечення кадровими ресурсами середнього медичного персоналу в закладах охорони здоров'я. Тому підвищення продуктивності праці медичних сестер, які виконуватимуть свої посадові обов'язки на високому рівні професійної компетентності, може певним чином вирішити проблему, так званого, «кадрового голоду» у сфері охорони здоров'я.

Зазвичай вимоги до майбутніх медичних сестер, які навчаються в коледжах, зосереджуються на досягненні студентами належного рівня успішності в процесі вивчення всіх дисциплін згідно з навчальним планом, що передбачає сумлінність та наполегливість в опануванні програмовим навчальним матеріалом. Однак сучасні умови динамічних трансформацій, що спостерігаються в суспільному житті і зачіпають усі сфери життя людини (економіку, екологію, освіту, медицину та ін.), окреслюють нові вимоги до роботи і професіоналізму молодших спеціалістів сестринської справи. Урахування таких вимог (виконання професійних обов'язків з чітким дотриманням службових інструкцій, що не завжди передбачає вияв професійної мотивації, креативності, додаткової самоосвіти тощо) вже не задовольняють працевластувачів у сфері охорони здоров'я.

У світлі реформування вітчизняної медичної галузі для сучасного сестринського персоналу мають бути властивими такі характеристики: вмотивована навчально-пізнавальна активність, потреба в розширенні професійної компетентності шляхом організації самоосвітньої діяльності, креативного підходу до аналізу та розв'язання нових і складних

професійно-ситуаційних завдань тощо. Означені якості формуються в студентів у процесі навчання в медичному коледжі і стають актуальною потребою в майбутній професійній діяльності медичних сестер, що сприяє розширенню структури професійної компетентності майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи. Кожний складовий елемент такої структури характеризує сукупність певних професійних ознак майбутнього фахівця медсестринства, необхідних для якісного виконання професійних функцій у роботі за фахом. У науковій літературі загальною ознакою для кожного компонента дослідники визначають критерії.

З метою виокремлення необхідної кількості критеріїв (загальних ознак), за якими визначаються структурні компоненти досліджуваного явища (тут – професійної компетентності майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи) враховувалися такі основні принципи, про які йшлося в дослідженні Х. Козак:

– принцип *комутації*, що передбачає вибір найменшого числа складників для реалізації можливості ефективного управління процесом формування професійної компетентності в студентів медичних коледжів (різними дослідниками в структурі професійної компетентності виокремлюється різна кількість компонентів (2-6 і більше), що залежить від авторського бачення компоновання таких складників);

– принцип *релевантності* (з англ. – *relevance*), за яким визначається міра відповідності отриманих у процесі дослідження результатів до бажаних і очікуваних характеристик досліджуваного феномену, результативності досягнень у вирішенні окреслених завдань (у наукових розвідках здебільшого відбувається отримання гіпотетично очікуваних результатів; проте бувають випадки, коли в процесі реалізації однакових методик, технологій і систем результати відрізняються, або бувають діаметрально протилежні очікуваним, або зовсім новими, непередбачуваними);

– принцип *достатності* «(визначення числа параметрів у кількості, достатній для обґрунтування суджень щодо відповідності контрольованої якості вимогам, які висуваються)» (Козак, 2019, с. 89).

З метою визначення структури професійної компетентності майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи в контексті дослідження спочатку визначалися основні напрями, які, на нашу думку, необхідно враховувати у підготовці майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи в медичних коледжах.

Особи, які визначили за мету здобути освіту фахівця певного кваліфікаційного рівня (молодший спеціаліст сестринської справи), обґрунтовують свій вибір такими чинниками:

- інтерес до роботи медичної сестри, який може розвиватися і зростати в процесі навчання у закладі медичної освіти;
- прагнення отримати професійну освіту в медичному коледжі, яка може розширити їхні можливості у працевлаштуванні, позаяк в суспільстві існує потреба у кваліфікованому медсестринському персоналі;
- усвідомлення можливості професійної мобільності для роботи в різних відділеннях закладів охорони здоров'я в Україні та за кордоном;
- бажання здобути професію на ранньому етапі особистісного розвитку (так, студентами медичних коледжів можуть стати випускники дев'ятих класів загальноосвітніх шкіл (14–15 років), які через чотири роки матимуть кваліфікацію молодшого спеціаліста сестринської справи – це біля 18–19 років), щоб стати фінансово незалежною і самодостатньою особистістю, що для молодого покоління є значущою цінністю та ін.

Окреслені характеристики свідчать про важливість мотиваційно-ціннісного аспекту професійної підготовки студентів у медичних коледжах. У процесі навчання в майбутніх медсестер можуть формуватися нові професійні мотиви і ціннісні орієнтації (бажання бути висококваліфікованим фахівцем, прагнення досягти професійної майстерності в роботі за фахом, визначення перспектив у власному професійному зростанні тощо). Тому в структурі професійної компетентності майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи важливим є виокремлення *мотиваційно-ціннісного компонента*, основною ознакою якого є *мотиваційно-аксіологічний критерій* (аксіологія – наука про цінності). Аналіз наукових розвідок свідчить, що проблему мотивації студентів до професійного становлення і зростання як особистісної цінності враховують більшість дослідників у формуванні професійної компетентності, підготовленості, готовності майбутніх фахівців різних напрямів підготовки. Основними відмінностями в ідентичних компонентах є виокремлені показники, які свідчать про специфіку спрямування освітнього процесу в кожному дослідженні. Так, у системі професійної підготовки майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи в коледжах основними показниками сформованості *мотиваційно-ціннісного компонента* визначено:

- вмотивованість студентів до професійного становлення і зростання в процесі навчання в медичному коледжі;
- усвідомлення потреби у високому рівні професійної компетентності як актуальної цінності на сучасному етапі розвитку сфери охорони здоров'я;

– зростаючий інтерес до оновлення різних аспектів професійної підготовки в медичному коледжі, що відповідають сучасним вимогам до молодших спеціалістів сестринської справи.

Таким чином, урахування визначених показників мотиваційно-ціннісного компонента професійної компетентності сприятиме цілеспрямованій мотивації до навчання та формуванню ціннісних орієнтирів студентів медичних коледжів.

Важливим складником професійної компетентності майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи є результативність фундаментальної підготовки студентів, про що свідчить сформованість *теоретично-когнітивного компонента*. Без глибоких, міцних, системних, різнопланових знань (спеціальних з медсестринства, психолого-педагогічних та ін.) складно говорити про високий рівень кваліфікації і підготовленості студентів до роботи за фахом. Відтак структуру теоретично-когнітивного компонента можна розглядати як поліморфну, інтеграційну, в якій поєднуються знання теорії сестринської справи, основ професійної комунікації, специфіки виконання професійних функцій залежно від психологічних особливостей та вікового цензу пацієнтів та ін. Основною ознакою, за якою можна визначити сформованість такого компонента, є *знаннєвий критерій*. Частковими ознаками у структурі знаннєвого критерію є такі показники:

- сформованість знань студентів з дисциплін, в яких безпосередньо відображається сутність сестринської справи;
- наявність знань стосовно специфіки взаємодії сестринського персоналу на різних рівнях професійних взаємин;
- теоретична підготовленість студентів до професійного спілкування.

Відомо, що навіть найвища оцінка за теоретичні знання не може бути гарантією якісної роботи сестринського персоналу на практиці. Відтак важливою професійною характеристикою випускників медичних коледжів є вміння майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи правильно застосувати набуті знання в практичній діяльності, що свідчить про сформованість *практично-функціонального компонента*. Його основною ознакою є *праксеологічно-діяльнісний критерій* з показниками сформованості:

- вміння використовувати знання з фахових дисциплін в процесі виконання роботи за фахом у квазіпрофесійних ситуаціях;
- вміння організовувати оптимальну професійну взаємодію в змодельованих ситуаціях;
- вміння інтегрувати результати професійної підготовки на практиці.

Позаяк динамічні темпи розвитку сучасної медичної науки не можуть відразу відображатися в навчально-методичному забезпеченні освітнього процесу в закладах медичної освіти, відтак актуалізується проблема організації цілеспрямованої підготовки майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи до самоосвітньої діяльності, що сприятиме їхньому професійному становленню і зростанню. До того ж, зростає частка навчального матеріалу, який відводиться на самостійне опрацювання, розширюються можливості студентів ознайомитися з новинками у сестринській справі та медичній сфері з інтернету, інших наукових джерел. Відтак важливим у структурі професійної компетентності майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи є *особистісно-розвивальний* компонент, основним критерієм якого є *особистісно-акмеологічний*. Визначено такі показники сформованості особистісно-розвивального компонента:

- здатність студентів медичного коледжу до професійної рефлексії з метою визначення основних віх (акме) професійного зростання;
- результативність самоосвітньої діяльності;
- розширення професійного світогляду на основі ознайомлення з сучасними тенденціями розвитку медичної галузі і, зокрема, сестринської справи.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, структуру професійної компетентності майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи можна розглядати як складно структурований, поліфункціональний, відкритий об'єкт, що підлягає поглибленому вивченню. Складність структури професійної компетентності зумовлюється тим, що в ній поєднуються різні аспекти підготовки студентів у медичному коледжі: мотивація; формування знань, умінь, навичок, необхідних для професійної діяльності медичної сестри; спрямування студентів на професійне зростання шляхом активної самоосвіти. Поліфункціональність такої структури забезпечується тим, що всі сформовані компоненти професійної компетентності виявляються у результатах виконання певних функцій студентами медичних коледжів. Відкритість такої структури свідчить про те, що формування кожного компонента професійної компетентності майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи залежить від змінних чинників: педагогічних умов, методичного забезпечення, майстерності викладачів, активності студентів, осягнення освітнього середовища медичних коледжів тощо.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в обґрунтуванні специфіки використання вказаних змінних чинників, які позитивно

впливатимуть на формування професійної компетентності майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи.

Література

1. Антонова О. Є., Шарлович З. П. Професійно-педагогічна компетентність медичних сестер сімейної медицини: сутність, структура, технологія формування : монографія. Житомир : Вид-во «Полісся», 2016. 258 с.
2. Бабаліч В. А. Формування у студентів медичного коледжу готовності до пропаганди і реалізації ідей здорового способу життя у майбутній професійній діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Кіровоград, 2006. 20 с.
3. Бабенко Т. П. Формування дослідницьких умінь і навичок студентів медичного коледжу у процесі проектної діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09. Київ, 2015. 20 с.
4. Борисюк Л. О. Формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів сестринської справи у процесі вивчення хіміко-біологічних дисциплін : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Хмельницький, 2016. 20 с.
5. Данюк М. І. Формування професійно значущих якостей майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи в процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2016. 309 с.
6. Закусилова Т. О. Формування основ професіоналізму майбутніх медичних сестер у процесі фахової підготовки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Запоріжжя, 2018. 20 с.
7. Козак Х. І. Формування професійної ідентичності майбутніх молодших спеціалістів сестринської справи на засадах деонтологічного підходу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2019. 259 с.
8. Комарова Ж. В. Формирование профессиональной компетентности будущей медицинской сестры при освоении естественнонаучных дисциплин в колледже : автореф. дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Южно-Уральский госуд. ун-тет (нац. исслед. ун-т). Челябинск, 2012. 20 с.
9. Лумбунова Н. Б. Критерии и показатели сформированности общих компетенций специалиста среднего звена. *Педагогический имидж*. 2017. № 4 (37). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kriterii-i-pokazateli-sformirovannosti-obshchih-kompetentsiy-spetsialista-srednego-zvena/viewer> (дата звернення: 30.11.2019).
10. Наливайко О. Компоненти, критерії, показники та рівні сформованості професійної культури майбутніх сімейних лікарів. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2016. № 2. С. 99–108.

References

1. Antonova, O. Ye., & Sharlovych, Z. P. (2016). *Profesiino-pedahohichna kompetentnist medychnykh sester simeinoi medytsyny: sutnist, struktura, tekholohiia formuvannia*: monografiya [Professional and pedagogical competence of medicine

- nurses in family medicine: essence, structure, technology of formation: monograph]. Zhytomyr: Polissia (ukr).
2. Babalich, V. A. (2006). *Formuvannia u studentiv medychnoho koledzhu hotovnosti do propahandy i realizatsii idei zdorovoho sposobu zhyttia u maibutnii profesiinii diialnosti* [Formation of medical colleges students readiness for propaganda and implementation of healthy lifestyle ideas in future professional activities]. (Abstract of Candidate's Thesis in Pedagogy). Kirovohrad (ukr).
 3. Babenko, T. P. (2015). *Formuvannia doslidnytskykh umin i navychok studentiv medychnoho koledzhu u protsesi proektnoi diialnosti* [Formation of research abilities and skills of medical colleges students in the process of project activity]. (Abstract of Candidate's Thesis in Pedagogy). Kyiv (ukr).
 4. Borysiuk, L. O. (2016). *Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh bakalavriv sestrynskoi spravy u protsesi vyvchennia khimiko-biologichnykh dystsyplin* [Formation of professional competence of future Bachelors in nursing in the process of studying chemical and biological disciplines]. (Abstract of Candidate's Thesis in Pedagogy). Khmelnytskyi (ukr).
 5. Daniuk, M. I. (2016). *Formuvannia profesiino znachushchykh yakosti maibutnikh molodshykh spetsialistiv sestrynskoi spravy v protsesi fakhovoi pidhotovky* [Formation of professionally significant qualities of future junior specialists in nursing in the process of vocational training]. (Abstract of Candidate's Thesis in Pedagogy). Ternopil (ukr).
 6. Zakusylova, T. O. (2018). *Formuvannia osnov profesionalizmu maibutnikh medychnykh sester u protsesi fakhovoi pidhotovky* [Formation of bases of professionalism of future nurses in the process of vocational training]. (Abstract of Candidate's Thesis in Pedagogy). Zaporizhzhia (ukr).
 7. Kozak, Kh. I. (2019). *Formuvannia profesiinoi identychnosti maibutnikh molodshykh spetsialistiv sestrynskoi spravy na zasadakh deontolohichnoho pidkhodu* [Formation of professional identity of future junior specialists in nursing on the basis of deontological approach]. (Abstract of Candidate's Thesis in Pedagogy). Khmelnytskyi (ukr).
 8. Komarova, Zh. V. (2012). *Formirovanie profecionalnoy kompetentnosti budushchey meditsynskoy sestry pri osvoenii estestvenno nauchnykh distsiplin v kolledzhe* [Formation of professional competence of future nurse in mastering of natural science disciplines in college]. (Abstract of Candidate's Thesis in Pedagogy). Chelyabinsk (rus).
 9. Lumbunova, N. B. (2017). Kriterii i pokazateli sformirovannosti obshchikh kompetentsiy spetsialisa srednego zvena [Criteria and indicators of formation of general competencies of a mid-level specialist]. *Pedagogicheskii imidzh*, 4 (37). Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/n/kriterii-i-pokazateli-sformirovannosti-obshchih-kompetentsiy-spetsialista-srednego-zvena/viewer> (date of appeal: 30.11.2019) (rus).
 10. Nalyvaiko, O. (2016). Komponenty, kryterii, pokaznyky ta rivni sformovanosti profesiinoi kultury maibutnikh simeinykh likariv [Components, criteria, indicators

and levels of formation of professional culture of future doctors in family medicine].
Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnymu systemamy, 2, 99–108 (ukr).

КОМПОНЕНТЫ, КРИТЕРИИ, ПОКАЗАТЕЛИ И УРОВНИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ МЛАДШИХ СПЕЦИАЛИСТОВ СЕСТРИНСКОГО ДЕЛА

М. Р. Демянчук

В статье обобщено содержание компонентов, критериев, показателей и уровней сформированности профессиональной компетентности будущих младших специалистов сестринского дела. Установлено, что критерием мотивационно-ценностного компонента является мотивационно-аксиологический с такими показателями: мотивированность студентов к профессиональному становлению и росту в процессе обучения в медицинском колледже; осознание потребности в высоком уровне профессиональной компетентности как актуальной ценности на современном этапе развития сферы здравоохранения; растущий интерес к обновлению различных аспектов профессиональной подготовки в медицинском колледже, отвечающих современным требованиям к младшим специалистам сестринского дела. Сформированность теоретико-когнитивного компонента определяется знаниевым критерием и показателями: сформированность знаний студентов из дисциплин, в которых непосредственно отражается сущность сестринского дела; наличие знаний о специфике взаимодействия сестринского персонала на различных уровнях профессиональных взаимоотношений; теоретическая подготовленность студентов к профессиональному общению. Сформированность практически-функционального компонента определяется по праксеологично-деятельностному критерию и таким показателям: умение использовать знания по специальным дисциплинам в процессе выполнения манипулятивных действий в квазипрофессиональных ситуациях; умение организовывать оптимальное профессиональное взаимодействие в смоделированных ситуациях; умение интегрировать результаты профессиональной подготовки в медицинском колледже на практике. Личностно-развивающий компонент, основным критерием которого является личностно-акмеологический, определяется по показателям: способность студентов медицинского колледжа к профессиональной рефлексии с целью определения основных вех (акме) профессионального роста; результативность самообразовательной деятельности; расширение профессионального мировоззрения на основе ознакомления с современными тенденциями развития медицинской отрасли и, в частности, сестринского дела. Количественное и качественное отображение сформированности всех компонентов исследуемой профессиональной компетентности определяется по четырем уровням: высокий, достаточный, удовлетворительный и низкий.

Ключевые слова: *компоненты, критерии, показатели, профессиональная компетентность, медицинские колледжи, будущие младшие специалисты сестринского дела.*

COMPONENTS, CRITERIA, INDICATORS AND LEVELS OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE JUNIOR SPECIALISTS IN NURSING

M. R. Demianchuk

The article generalizes the essence of components, criteria, indicators and levels of formation of professional competence of future junior specialists in nursing. It has been established that the criterion of motivational-valuable component is motivational-axiological one with such indicators: student's motivation to professional formation and growth in the process of study at medical college; awareness of the need for a high level of professional competence as an actual value at the present stage of development of health care field; rising interest to updating various aspects of vocational training in medical college that meet modern requirements for junior specialists in nursing. Formation of theoretical-cognitive component is determined by the knowledge criterion and indicators: formation of student's knowledge from disciplines, which directly reflect the essence of nursing; availability of knowledge regarding the specifics of interaction of nursing stuff at different levels of professional relationships; theoretical preparedness of students to professional communication. Formation of practical-functional components is determined by the praxiological-active criterion and the following indicators: ability to use knowledge of professional disciplines in the process of performing manipulative actions in quasi-professional situations; ability to organize optimal professional interaction in simulated situation; ability to integrate results of vocational training in medical college into practice. Personal-developmental component, the main criterion of which is personal-acmeological, is determined by indicators: ability of medical college students to professional reflection in order to identify major stakes (acme) of professional growth; effectiveness of self-education activities; expanding professional outlook based on familiarity with modern tendencies in development of medical industry and, in particular, nursing. Quantitative and qualitative display of formation of all components of the investigated professional competence is determined by four levels: high, sufficient, satisfactory and low.

Key words: *Components, criteria, indicators, professional competence, medical colleges, future junior specialists in nursing.*

Демянчук Михайло Ростиславович – кандидат педагогічних наук, викладач терапевтичних дисциплін, Комунальний заклад вищої освіти «Рівненська медична академія» Рівненської облради (м. Рівне, Україна). E-mail: dmr-rv@ukr.net

Demianchuk Mykhailo Rostyslavovych – Candidate of Pedagogical Sciences, Lecturer of Therapeutic Disciplines, Municipal Institution of Higher Education "Rivne Medical Academy of Rivne Region Council" (Rivne, Ukraine). E-mail: dmr-rv@ukr.net